

virkelig ikke gjøre Mere, end den har gjort, og kan ikke komme til at gjøre Mere i denne Sag, førend Parterne enten blive enige eller Sagen bliver nøiere undersøgt, og dertil hører Tid. Det er den Værdi, der strides om, som fremkommer paa Grund af Conjuncturerne og som tildeels er fremkommen ved Bøndeieendommene, som Følge af Regjeringens Foranstaltninger i tidligere Tider, hvilken Værdi bliver deels en Capitalgevinst for Proprietairerne, deels maafee Frugten af Bondens Arbejde og Capital, men til at afgjøre hvorledes denne Værdi bør deles, og hvem den bør tilfalde, dertil hører der virkelig ganske andre Betragtninger end de, der endnu ere anstillede i Sagen, og end de, der ville kunne blive anstillede saaledes, som Sagen nu staaer. Jeg har imidlertid søgt ved det Vædringsforslag, som jeg har stillet, at komme denne Sag saa nær, som jeg troede den kunde komme, men jeg maa reent ud tilstaae, at, om endog saa dette Vædringsforslag var vedtaget og overhovedet alle de Vædringsforslag, som jeg har stillet og endnu kunde stille til Loven, saa tilfredsstillere Loven mig dog ingenlunde, og den tilfredsstillere mig ikke af den Grund, fordi den aldrig vil sikke Jorden, hverken til Eiendom eller Brug i den egentlige jorddyrkende Classes Hænder, fordi den vil bevirke, at Eiendommene komme ud af dens Hænder og over i Andres, og fordi det hele System, som gaaer gjennem Loven, tilsidst maa bevirke, at tidligere Tidens Ulemper kunne fremkomme i fornyede Stikfælses. Dette er mine Grunde, hvorfor jeg ikke kunde stemme for Udkaftet, hvis det virkelig var bestemt til at blive Lov. Jeg har i mit Vædringsforslag opstillet, at naar Bonden har erklæret sig tilfreds med den bestemte Kjøbesum, skal Godseieren være berettiget til at erklære til Protokollen, at han ansætter Gaardens virkelige Værdi i Handel og Wandel som fri Eiendom til en Sum, der oversteg den for Gaarden efter § 10 beregnede Taxationssum med et bestemt Beløb. Jeg har ikke villet sige, at det var $\frac{1}{3}$, thi hvorledes kan man vilkaarlig gaae hen og sige, at den Forskiel i Værdien, som der kan blive paa Eiendommen, naar Fæsteforholdet bliver hævet, netop vil være $\frac{1}{3}$; det kan intet Menneske sige, men man kan maafee tilnærmelses-

vis udfinde, hvad den er, ved at lade Parterne overbyde hinanden. Man kunde have søgt at udfinde Værdien endnu paa en anden Maade, idet man kunde have ladet Eiendommen stille til offentlig Auction, som en aldeles fri Eiendom, derved vilde man naturligtvis have faaet en langt højere Betaling for den, end naar man havde sat den tilsalgs med Fæstetvang. Forskiellen i Værdien vil ikke være saa ringe, som man sædvanlig antager. Men denne Forskiel i Værdien, hvem skal man give den til? hvem er berettiget til den? Man kan sige, at naar man har stillet Eiendommen til Auction, saa skal enten Bonden eller Herremanden være berettiget til at beholde den for den eller den Sum, hvori der saa bliver fra draget en saadan eller saadan Dvotadeel af det Beløb, hvortil Eiendommen udbringes ved Auction, idet det gjøres til Betingelse ved Auctionen, at de have en saadan Fortrinsret, men hvem skal have Fortrinsretten, Bonden eller Herremanden, det kan man ikke komme til at see, naar man kun gaaer ud fra denne Synsmaade. Derfor har jeg ladet dem overbyde hinanden, men jeg troer ikke, at hele denne Maade vil være aldeles tilfredsstillende, og jeg troer heller ikke, at Regjeringen vil gaae ind derpaa. Den ærede Forslagsstiller kan derfor have Ret i, at man ligesaagodt kan blive ved det Forslag, han har stillet, som ved mit Vædringsforslag, men jeg maa dog bemærke, at det Forslag, han har stillet, er der egentlig ikke nogen Mening i, thi Ordene sige Et og Meningen et Andet. Naar forøvrigt Fremgangsmaaden skulde afændres paa den Maade, jeg har tilladt mig at foreslaae, saa maatte naturligtvis Slutningen i Paragraphen omændres saaledes, som jeg har tilføjet i mit Forslag. Jeg skal imidlertid dog lade dette mit Vædringsforslag, som jeg her har stillet, gaae til Afstemning, om ikke for Andet, saa dog fordi, at det kan komme til at staae i Tidens den. Jeg har endnu blot et Par Bemærkninger at gjøre med Hensyn til Sagen i Almindelighed, hvilke jeg troer, jeg bedst kan gjøre ved denne Leilighed, og det er, at i den hele Maade, hvorpaa man har gennemført denne Lov, kommer man i en besynderlig Strid med sig selv og med Grundloven. Denne hele